

ПИСЬМЕННИЙ Д. П.,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального процесу,
заслужений юрист України
(Національна академія
внутрішніх справ України)

УДК 343.13

ФУНКЦІЇ ОБВИНУВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ЗА НОВИМ КПК УКРАЇНИ

У статті висвітлюються функції обвинувачення і захисту за новим КПК України, що знайшло своє відображення у зміні самої системи кримінального процесу, появі сторін кримінального провадження та учасників такого провадження як з боку обвинувачення, так і з боку захисту.

Зроблено висновок, що розглянуті у статті функції обвинувачення та захисту, які передбачені новим КПК України, ще раз підтверджують, що вони здійснюються на справді демократичних засадах і забезпечують виконання завдань кримінального провадження та дійсний захист прав і законних інтересів особи.

Ключові слова: кримінальне провадження, кримінальні процесуальні функції, функція обвинувачення, функція захисту, сторона кримінального провадження, новий КПК України.

В статье освещаются функции обвинения и защиты по новому УПК Украины, что нашло свое выражение в изменении самой системы уголовного процесса, появлении сторон уголовного производства и участников такого производства как со стороны обвинения, так и стороны защиты.

Сделан вывод, что рассмотренные в статье функции обвинения и защиты, которые предусмотрены новым УПК Украины, еще раз подтверждают, что они осуществляются на подлинно демократических основаниях и обеспечивают исполнение задач уголовного производства и действительную защиту прав и законных интересов личности.

Ключевые слова: уголовное производство, уголовные процессуальные функции, функция обвинения, функция защиты, стороны уголовного производства, новый УПК Украины.

The paper highlights the features prosecution and defense under the new Code of Ukraine, which was reflected in the change of the system of criminal procedure, the emergence of parties to criminal proceedings and the proceedings of the participants from both the prosecution and the defense.

It is concluded that discussed in the article accusation and defense, provided the new Code of Ukraine, once again proving that they are carried out on a truly democratic basis and provide tasks criminal proceedings and the actual protection of rights and lawful interests of individuals.

Key words: criminal proceedings, criminal procedural functions to the prosecution, protection function, the side of the criminal proceedings, the new Code of Ukraine.

Постановка проблеми. З позицій сучасного кримінального процесу проблема процесуальних функцій є однією з найактуальніших і разом з тим складних у науці кримінального процесу. З нею пов'язана характеристика найсуттєвіших сторін процесуальної діяльності, від яких у вирішальній мірі залежить реалізація завдань кримінального провадження, сформульованих у ст. 2 КПК України.

У межах статті спробуємо проаналізувати новели КПК України, що стосуються обвинувачення і захисту, їх прояву в кримінальній процесуальній діяльності, а отже, розкрити зміст цих процесуальних функцій, які здійснюють різні учасники кримінального провадження.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження проблем, пов'язаних з визначенням кримінально-процесуальних функцій, їх характеристикою зробили такі дослідники, як Аленін Ю.П., Альперт С.А., Грошевий Ю.М., Дубинський А.Я., Капліна О.В., Корчева Т.В., Маланчук П.М., Михеєнко М.М., Маркуш М.А., Омельченко Т.В., Нор В.Т., Попелюшко В.О., Рогатюк І.В., Сірий М.І., Тертишник В.М., Удалова Л.Д., Хоматов Ю.В., Чепурний О.О., Шибіко В.П., Шило О.Г., Шнягін О.Г., Шумило М.Є., Яновська О.Г. та ін.

Виклад основного матеріалу. Серед засобів захисту прав і свобод людини і громадянина особливе місце займає кримінальне судочинство. Сенс правової держави розкривається у статті 3 Конституції України, де підкреслюється, що права і свободи людини та їх гарантії складають зміст та спрямованість діяльності держави. Визнання і дотримання прав і свобод людини, їх належне забезпечення та надійний захист є виявом демократичності держави. Правосуддя по кримінальних справах покликано вирішувати соціальні конфлікти, які найбільш гостро торкаються їх учасників. Шкода, яка заподіяна злочинцем, є інколи досить значною, вона

торкається життєво важливих прав та інтересів людини. Не менш важливим є інтереси осіб, які підозрюються, обвинувачуються у вчиненні злочинів: в підсумку кримінально-процесуальної діяльності для підозрюваного, обвинуваченого можуть наступити серйозні наслідки у вигляді кримінального покарання. Тому реалізація судової влади в кримінальному процесі направлена, в першу чергу, на захист прав громадян від всяких правопорушень, на їх відновлення специфічними кримінальними процесуальними заходами.

Слід зазначити, що термін «захист» є багатозначним та багатоплановим. В цьому контексті є очевидним взаємозв'язок захисту прав і свобод учасників кримінального провадження з правом на судовий захист. Таке право здійснюється учасниками кримінального провадження тільки в правовідносинах з судом, оскільки праву особи на захист кореспондуються відповідні обов'язки суду: здійснити певні дії та прийняти відповідне судове рішення.

У сучасній юридичній літературі справедливо відзначається, що функції обвинувачення, захисту і правосуддя досить чітко розрізняються, і тому суб'єкти, що здійснюють обвинувачення (так само як і захист), не можуть здійснювати правосуддя і той, хто обвинувачує, не може бути суддею [1, с. 18]. Адже відповідно до ч. 3 ст. 22 КПК України під час кримінального провадження функції державного обвинувачення, захисту та судового розгляду не можуть покладатися на один і той самий орган чи службову особу.

В той же час без обов'язків суду права учасників кримінального процесу не реалізуються. Правий російський вчений-процесуаліст В.П. Бож'єв, який зазначає, що «жоден із учасників кримінально-процесуальних правовідносин поза прямим та конкретним зв'язком з представником держави (слідчим, особою, яка провадить дізнання, прокурором) не може реалізувати свої права та виконувати покладені на нього обов'язки» [2, с. 157]. Наприклад, праву підозрюваного, обвинуваченого на захист кореспондує не тільки обов'язок органів досудового розслідування та суду забезпечити участь у справі захисника, задовольнити обґрунтовані клопотання підозрюваного, обвинуваченого, але і обов'язок суду при відсутності доказів його вини у злочині, який йому інкримінується, постановити виправдовувальний вирок та відновити добре ім'я особи, яка несправедливо була звинувачена у вчиненні кримінального правопорушення.

На сучасному етапі розвитку нашої держави є особливо актуальним питання про створення механізму **забезпечення захисту** людини в кримінальному судочинстві. Пояснюється це перш за все специфікою виникаючих тут правовідносин, владним характером діяльності, яку здійснюють органи досудового розслідування, слідчий, прокурор, суддя та суд, можливістю їх втручання в особисте життя людини, застосування до неї (при наявності вказаних у законі підстав) заходів процесуального примусу, а суддею одноособово чи судом – заходів кримінального покарання. Тому на сучасному розвитку нашої держави особливого значення набуває теоретичне осмислення питань, пов'язаних з реалізацією функції захисту, удосконаленням правового регулювання статусу суб'єктів, які здійснюють її на різних етапах провадження у конкретному кримінальному провадженні та дією охороною при цьому прав та інтересів учасників кримінального судочинства.

Отже, правова держава для виконання своїх основних функцій – захисту й охорони прав і свобод громадян – повинна бути забезпечена системою процедур, механізмів, інститутів, які гарантують суб'єктивні права на підставі об'єктивної діяльності, що ґрунтується на праві, і які не є незмінними, а знаходяться в динаміці, вдосконалюються, пристосовуються до умов життя суспільства.

Найвищою юридичною гарантією прав і свобод людини є **судовий захист**, який відповідно до ст. 55 Конституції України гарантується кожному. У рамках судового захисту значною мірою реалізується і конституційне право на одержання правової допомоги (ст. 59). У Конституції України передбачено і суб'єкт, на якого покладається обов'язок надання правової допомоги, – адвокатура. Так, склалося історично, що правосуддя неможливе без інституту адвокатури. У свою чергу, в цивілізованому світі рівень розвитку адвокатури розглядається як індикатор демократії в суспільстві, одна з ознак захищеності прав людини.

Аналіз чинного законодавства України дозволяє відзначити тенденцію, яка в ньому вимальовується щодо розширення процесуальних можливостей суб'єктів, які здійснюють функцію захисту. Тенденції розвитку законодавства України в цілому та кримінального процесуального законодавства, зокрема, свідчить про те, що воно поступово наближається до міжнародних стандартів. Приведення національного законодавства відповідно до міжнародно-правових документів у галузі прав людини дуже вагомим значення набуває саме у той період, коли Україна оголосила про свій європейський вибір.

У складній та різноманітній діяльності, якою є кримінальне судочинство, беруть участь різні його суб'єкти, що мають різний правовий статус. В юридичній літературі зазначається, що не можна не враховувати характер діяльності того або іншого суб'єкта процесу, значення її в ході кримінального провадження [3, с. 7-8].

У такому кримінальному провадженні беруть участь різні за своїм правовим статусом, повноваженнями, процесуальними інтересами особи, яких можна об'єднати загальним найменуванням «учасники кримінального провадження» (п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК України). У цьому зв'язку Ю.М. Грошевий приходить до висновку, що учасниками кримінального провадження є державні органи, їх посадові і службові особи, фізичні та юридичні особи, які наділені законом процесуальними правами і процесуальними обов'язками, реалізуючи які вони вступають з іншими суб'єктами у процесуальні правовідносини і тим самим здійснюють кримінальну процесуальну діяльність або беруть участь у ній, для досягнення покладених на них законом завдань або для захисту охоронюваних законом інтересів особи, суспільства й держави [4, с. 112].

Із спрямованістю тих чи інших видів процесуальної діяльності учасників кримінального провадження тісно пов'язане поняття кримінальних процесуальних функцій.

У теорії кримінального процесу відсутня єдина думка про поняття кримінальної процесуальної функції. Як зазначають автори підручника «Кримінальний процес» для характеристики процесуальних функцій істотно важливими є те, що вони закріплені у законі як певні види, напрями процесуальної діяльності; виокремлюються з усієї процесуальної діяльності як основні, оскільки кожна з них безпосередньо пов'язана з реалізацією завдань кримінального провадження; здійснюються суб'єктами, які уповноважені здійснювати кримінальне провадження або мають у ньому процесуальний інтерес [5, с. 17].

Ми поділяємо точку зору Ю.М. Грошевого про те, що кримінальні процесуальні функції – це виражені у законі основні напрями процесуальної діяльності, що здійснюються з метою реалізації завдань кримінального провадження суб'єктами, уповноваженими на ведення процесу або наділеними правами для активної участі у кримінальному провадженні для захисту своїх прав та законних інтересів.

Він вважає, що виходячи з такого розуміння суті процесуальних функцій, існує три головних функції – обвинувачення, захисту і судовий розгляд та вирішення справи (правосуддя).

Основними їх справедливо називають тому, що вони завжди обов'язково виявляються в центральній стадії процесу – судовому розгляді, і розрізнення цих функцій визначає загальну побудову судового розгляду.

Окрім основних, на його думку, до кола кримінальних процесуальних функцій також відносяться і функції: досудового розслідування, судового контролю, нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативну-розшукову діяльність, досудове розслідування, а також при виконанні судових рішень у кримінальних справах (прокурорський нагляд), підтримання цивільного позову, заперечення проти цивільного позову [6, с. 18].

На думку Л.Д. Удалової та В.В. Рожної, існує три основні функції: 1) функція обвинувачення; 2) функція захисту; 3) функція вирішення кримінального провадження по суті (правосуддя). Серед інших кримінальних процесуальних функцій вони виділяють: 1) функцію розслідування; 2) функцію нагляду за додержанням законності; 3) функцію кримінального переслідування; 4) функцію судового контролю; 5) профілактичну функцію [7, с. 34-35].

Своєрідну позицію займає Л.М. Лобойко, який зазначає, що до числа кримінальних процесуальних функцій належать: 1) функція обвинувачення (кримінального переслідування); 2) функція захисту; 3) функція правосуддя; 4) допоміжна функція. В основу цієї класифікації функцій автором покладаються об'єкт і обсяг окремих напрямів одномотивної кримінальної процесуальної діяльності [8, с. 13-14].

Характеризуючи процесуальні функції, варто більш правильно говорити про основні напрямки, тобто такі, які у своїй сукупності безпосередньо і в найбільш концентрованій формі виражають сутність кримінального провадження, сприяють реалізації його завдань [9, с. 28-29].

Усі зазначені процесуальні функції знаходяться у взаємозв'язку і певному співвідношенні, що свідчить про систему цих функцій. Особливістю цієї системи є те, що в ній є функції, які умовно можна назвати «парними», оскільки вони в реальній дійсності одна без одної не існують. До таких функцій належать обвинувачення – захист, підтримання цивільного позову – заперечення проти цивільного позову.

Функція захисту є похідною від функції обвинувачення. І хоча ці функції протилежні за своєю спрямованістю, вони суттєво впливають одна на одну.

Захист як особлива процесуальна функція являє собою діяльність, що протистоїть кримінальному переслідуванню і спрямована на спростування підозри (обвинувачення), обґрунтування невинуватості обвинуваченого чи меншої його винуватості, яка здійснюється за допомогою реалізації комплексу процесуальних прав, наданих законом підозрюваному, обвинуваченому, підсудному, засудженому, їх захисникові та законному представнику.

В кримінальному процесі є правовідносини, які умовно можна назвати як «обвинувачення-захист».

Вони виникають між обвинувачем, тобто державою в особі, слідчого, керівника органу досудового розслідування, прокурора та обвинуваченим в момент винесення обвинувального акту, в якому формулюється обвинувачення, і закінчуються в момент набрання судовим рішенням законної сили (ст. 532 КПК) або в момент закриття кримінального провадження щодо такої особи (ст. 284 КПК).

Суб'єктами правовідносин «обвинувачення-захист» є обвинувач, підозрюваний та обвинувачений. В силу публічного характеру кримінального процесу суб'єктом таких правовідносин на стороні обвинувачення виступає держава. Оскільки держава як така не в змозі реалізувати свої процесуальні повноваження, в цих правовідносинах її представляють слідчий або прокурор. Так, слідчим в ході реалізації функції досудового розслідування, коли ним, зокрема, встановлено наявність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, слідчий за погодженням з прокурором складає письмове повідомлення про підозру та повідомляє про підозру особі. Отже, такі дії слідчого спрямовані на формування обвинувачення.

Здійснення ж прокурором функції нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування не лише не виключає, але, навпаки, передбачає здійснення ним функції підтримання державного обвинувачення в суді.

Суб'єктами кримінальних процесуальних відносин з боку захисту є підозрюваний, обвинувачений, підсудний, засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування. Поряд з ними в цих правовідносинах можуть виступати їхні захисники та законні представники (п. 19 ст. 3 КПК).

Правомочність суб'єктів правовідносин «обвинувачення-захист» в загальній формі можна сформулювати так: обвинувач зобов'язаний доказувати (ні в якій мірі не доказати) істинність свого твердження про винуватість обвинуваченого у вчиненні злочину, а обвинувачений має право спростувати обвинувачення, яке порушує його права та законні інтереси. Таким чином, сформульовані в загальній формі права обвинуваченого та обов'язок обвинувача є не що інше як інститути кримінального процесуального права, які віддзеркалюють права та обов'язки суб'єктів обвинувачення та захисту.

Розвиток кримінально-процесуальної науки та кримінального процесуального законодавства вимагають виявлення конкретних процесуальних відносин, вивчення їх структури та забезпечення належним правовим регулюванням.

Процесуальними формами обвинувачення, на наш погляд, є:

- повідомлення про підозру (ст. 276, 277 КПК);
- обвинувальний акт слідчого або прокурора (ст. 291 КПК);
- постановлення ухвали суду про призначення судового розгляду (ст. 314, 316 КПК);
- обвинувальна промова прокурора в судових дебатах (ст. 364 КПК);
- апеляційна скарга прокурора (ст. 393 КПК);
- касаційна скарга прокурора (ст. 425 КПК);
- право прокурора подати заяву про перегляд за нововиявленими обставинами судового рішення суду (ст. 460, 462 КПК).

Зазначимо, що відповідно до п. 19 ч. 1 ст. 3 КПК до сторони кримінального провадження з боку обвинувачення належать слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор.

Прокурор – це учасник кримінального провадження, на якого законом покладено виконання у кримінальному провадженні функцій нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, а також підтримання державного обвинувачення в суді (ст. 121 Конституції, ст. 5 Закону України «Про прокуратуру»).

Керівник органу досудового розслідування має у кримінальному провадженні організаційні та контрольно-процесуальні повноваження (ст. 39 КПК). Якщо організаційні повноваження керівника органу досудового розслідування визначаються переважно відомчими актами, то контрольно-процесуальні повноваження передбачені кримінальним процесуальним законодавством. Останні можуть бути систематизовані залежно від їх характеру на дві групи: 1) повноваження, які пов'язані із організацією та рухом кримінального провадження; 2) повноваження, які пов'язані із забезпеченням законності досудового розслідування.

Контрольно-наглядові повноваження керівника органу досудового розслідування на відміну від наглядових процесуальних повноважень прокурора мають відомчий характер та не підміняють нагляду прокурора, який здійснюється у формі процесуального керівництва.

Відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 3 КПК слідчий – це службова особа органу внутрішніх справ, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань, яка уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень.

Закон наділяє слідчого в стадії досудового розслідування широким спектром повноважень. Всі повноваження слідчого залежно від їх характеру можна розділити на такі: 1) повноваження, що пов'язані із початком досудового розслідування; 2) повноваження, що пов'язані із рухом кримінального провадження; 3) повноваження, що пов'язані із забезпеченням прав та законних інтересів учасників кримінального провадження; 4) повноваження по формуванню обвинувачення. Саме за результатами розслідування слідчий складає обвинувальний акт та подає його прокурору на затвердження (п. 7 ч. 2 ст. 40 КПК).

Сутність захисту полягає в тому, що це основний напрям кримінальної процесуальної діяльності, зміст якого утворюють:

- заперечення по суті підозри і обвинувачення в цілому;
- заперечення окремих пунктів підозри і обвинувачення;
- заперечення кваліфікації кримінального правопорушення (злочину чи кримінального проступку);
- надання іншого тлумачення дій підзахисного, не заперечуючи обвинувачення;
- звернення уваги органів досудового розслідування, прокуратури і суду на обставини, що пом'якшують вину;
- наполягання на недостатності доказів, якими обґрунтовується обвинувачення [10, с. 14].

Процесуальними формами захисту, на наш погляд, є:

- показання підозрюваного, обвинуваченого (ст. 95, 351 КПК);
- пред'явлення доказів обвинуваченим та його захисником (ст. 93, 349, 405, 434 КПК);
- виступ в судових дебатах обвинуваченого та його захисника (ст. 364 КПК);

- останнє слово обвинуваченого (ст. 365 КПК);
- право обвинуваченого, його законного представника чи захисника на апеляційне оскарження (ст. 393 КПК);
- право засудженого, виправданого, його законного представника чи захисника на касаційне оскарження (ст. 425 КПК).

В юридичній літературі справедливо стверджується, що функція захисту – одна з основних кримінальних процесуальних функцій. Вона є обов'язковим елементом розв'язання правових спорів у суді, слугує протиположною функцією обвинувачення. Без цієї функції не може повноцінно діяти система правосуддя. Неякісна реалізація завдань захисту становить пряму перешкоду встановленню істини, всебічному, повному та об'єктивному розгляду матеріалів кримінального провадження (кримінальної справи) в суді, а також постановленню законного і обґрунтованого судового рішення [11, с. 3; 12, с. 7-8; 13, с. 70-103].

Особливе значення в реалізації цієї функції КПК України надає діяльності захисника, який є одним із суб'єктів сторони захисту кримінальному провадженню.

Відповідно до ч. 1 ст. 45 КПК захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію).

Захисником не може бути адвокат, відомості про якого не внесено до Єдиного реєстру адвокатів України або стосовно якого у Єдиному реєстрі адвокатів України містяться відомості про зупинення або припинення права на зайняття адвокатською діяльністю (ч. 2 ст. 45 КПК).

Захисник, відповідно до ч. 1 ст. 48 КПК, може у будь-який момент бути залучений підозрюваним, обвинуваченим, їх законними представниками, а також іншими особами за проханням чи згодою підозрюваного, обвинуваченого до участі у кримінальному провадженні.

Згідно зі ст. 59 Конституції України кожен має право на правову допомогу та кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Як відомо, свобода вибору захисника знаходить свій прояв як у можливості запрошення до участі в кримінальному провадженні будь-якої особи, що відповідає встановленим законом вимогам, так і можливості відмовитися від участі захисника чи змінити його на іншого на будь-якому етапі кримінального провадження.

Реалізація даного права може здійснюватися лише при наявності певних умов, а саме: відмова від захисника має бути добровільною і надходити від підозрюваного, обвинуваченого.

Якщо участь захисника у кримінальному провадженні відповідно до ст. 52 КПК є обов'язковою, відмова від нього не приймається. В цьому випадку підозрюваному, обвинуваченому роз'яснюється його право замінити захисника. Якщо ж підозрюваний, обвинувачений відмовляється від захисника і не залучає іншого захисника, захисник має бути залучений у порядку, передбаченому ст. 49 КПК, для здійснення захисту за призначенням слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом.

З метою реалізації забезпечення права на захист та доступу до правосуддя як засад кримінального провадження, законодавець встановив випадки, коли участь захисника є обов'язковою (ст. 52 КПК).

Правовий статус захисника, крім процесуальних прав (ч. 4 та 5 ст. 46 КПК), включає також і його процесуальні обов'язки (ст. 47 КПК), виконання яких забезпечує вирішення завдань захисту, а відтак – і завдань кримінального провадження.

Висновки:

1. Кримінальні процесуальні функції – це виражені в законі основні напрями процесуальної діяльності, що здійснюються з метою реалізації завдань кримінального провадження суб'єктами, які уповноважені на ведення процесу або наділені правами для активної участі у кримінальному провадженні для захисту своїх прав та законних інтересів.

2. Функція обвинувачення – це заснована на законі процесуальна діяльність відповідних суб'єктів, яка спрямована на встановлення наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, формулювання обвинувачення в обвинувальному акті під час досудового розслідування та підтримання державного обвинувачення в суді.

3. Функція захисту є однією з основних кримінальних процесуальних функцій, яка виступає важливою складовою процесуальної форми, обов'язковим елементом розв'язання правових спорів у кримінальному процесі, слугує протиположною функцією обвинувачення та є формою забезпечення прав і свобод особи в кримінальному судочинстві.

4. Наявність у кримінальному провадженні кримінальних процесуальних функцій, здійснення їх різними органами та службовими особами на справді демократичних засадах забезпечує виконання завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК) та дійсний захист прав і законних інтересів особи.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процес : підручник / Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц та ін. ; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. – Х. : Право, 2013. – 824 с.

2. Божьев В.П. Уголовно-процессуальные правоотношения. – М., 1975.
3. Альперт С.А. Кримінально-процесуальні функції: поняття, система, суб'єкти [Текст] : конспект лекції / С.А. Альперт; М-во освіти України, Нац. юрид. академія України. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 1995. – 28 с.
4. Див.: Кримінальний процес : підручник / Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц та ін. ; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. – Х. : Право, 2013. – 824 с.
5. Там само, с. 17
6. Там само, с. 18.
7. Див.: Кримінальний процес [текст] : підручник / За заг. ред. В.В. Коваленка, Л.Д. Удалової, Д.П. Письменного. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 544 с.
8. Див.: Лобойко Л.М. Кримінальний процес : підручник. – К. : Істина, 214. – 432 с.
9. Остафійчук Г.В. Кримінальне переслідування на досудових стадіях / Г.В. Остафійчук : монографія. – Х. : Діса плюс, 2013. – 222 с.
10. Див.: Лобойко Л.М. Кримінальний процес : підручник. – К. : Істина, 214. – 432 с.
11. Маланчук Л.М. Функція захисту в кримінальному процесі України : автор. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза // Маланчук Л.М. – К., 2008. – 19 с.
12. Шнягін О.Г. Реалізація функції захисту в кримінальному процесі України : автор. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність // Шнягін О.Г. – К., 2010. – 20 с.
13. Попелюшко В.О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України: правові, теоретичні та прикладні проблеми : монографія / В.О. Попелюшко. – Острог : Видавництво національного університету «Острозька академія», 2009. – 634 с.

РИБАЛКА О. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри спеціально-правових дисциплін
Черкаського факультету
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)

УДК 343.14

ПРЕДСТАВНИЦТВО І ЗАХИСТ АДВОКАТОМ ІНТЕРЕСІВ ПОТЕРПІЛОГО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

В статті досліджується питання обов'язкової участі адвоката як представника потерпілого в кримінальному процесі, та пропонуються доповнення до діючого кримінального процесуального законодавства України.

Ключові слова: потерпілий, адвокат, правова допомога, професійне представництво, обов'язкова участь.

В статье исследуются вопросы обязательного участия адвоката как представителя потерпевшего в уголовном процессе, и предлагаются дополнения к действующему уголовному процессуальному законодательству.

Ключевые слова: потерпевший, адвокат, правовая помощь, профессиональное представительство, обязательное участие.

The article examines the urgent issue of compulsory participation of the lawyer as a representative of the victim in the criminal community process, and suggests changes to the current criminal procedure law of Ukraine.

Key words: victim, lawyer, legal assistance, professional representation, mandatory participation.

Вступ. Представництво інтересів особи потерпілої від злочину є актуальним в умовах реформування сучасного кримінального процесуального законодавства України, оскільки законні права потерпілого дуже часто не враховуються під час провадження в кримінальному судочинстві. Відповідно до статті 59 Конституції України кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога

